

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	15
I. Η γραφειοκρατικοποίηση της σύγχρονης κοινωνίας	15
II. Η πολυδιάστατη και αντιφατική φύση του γραφειοκρατικού φαινομένου	18
III. Η λαϊκή αντίληψη για τη γραφειοκρατία	20
IV. Η καταφατική θεώρηση της γραφειοκρατίας	23
V. «Οργάνωση» ή «γραφειοκρατία»;	26
VI. Η κριτική θεώρηση της γραφειοκρατίας	28

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η ΚΑΤΑΦΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ 35-105

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: <i>Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΜΑΞ ΒΕΜΠΕΡ</i>	41
I. Ο ιδεότυπος της γραφειοκρατίας	41
1. Τυποκρατία	44
2. Ιεραρχία	49
3. Καταμερισμός εργασίας	52
II. Η αμφιθυμία της βεμπεριανής θεώρησης	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: <i>ΟΙ ΜΕΤΑΒΕΜΠΕΡΙΑΝΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ</i>	65
I. Οι δυσλειτουργίες της γραφειοκρατίας	76
1. Γραφειοκρατική τυπολατρία: η υποκατάσταση των σκοπών από τα μέσα	76
2. Γραφειοκρατική ακαμψία: η φυγή από την πραγματικότητα ...	81
3. Ενδογραφειοκρατικές διαμάχες και φατριασμός	84
II. Άτυπες οργανωτικές δομές	92
1. Η σημασία του 'ανθρώπινου παράγοντα'	95
2. Η άμβλυση της ιεραρχίας	100

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ 107-158

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	109
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: <i>Η ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ</i>	115
I. Η γραφειοκρατία ως μηχανισμός ταξικής κυριαρχίας του κεφαλαίου	118
II. Η γραφειοκρατία ως 'αυτοτελής συντεχνία'	132
III. Η κοινωνική οροθέτηση της 'συντεχνιακής' λειτουργίας της γραφειοκρατίας	137
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: <i>Η ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ</i>	143
I. Η ιδιωφελής συμπεριφορά των γραφειοκρατών	143
II. Η αναποτελεσματικότητα της γραφειοκρατίας	149

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ 159-306

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	161
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: <i>Η ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ ΩΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ</i>	175
I. Η καταφατική θεώρηση του κοινωνικού ρόλου της γραφειοκρατίας	176
II. Η άσκηση της γραφειοκρατικής εξουσίας	184
1. Γραφειοκρατική επιτήρηση	188
2. Γραφειοκρατική γνώση	195
III. Η διαμόρφωση πειθήνιων μαζών	201
1. Γραφειοκρατική χειραγώγηση	202
2. Γραφειοκρατική ομοιομορφοποίηση	208
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: <i>Ο ΤΑΞΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ</i>	217
I. Η έννοια της ταξικής κυριαρχίας	220
II. Η ταξική μεροληπτικότητα της γραφειοκρατικής διοίκησης/εξουσίας	222
1. Ο ιστορικός χρόνος και ο κοινωνικός χώρος του γραφειοκρατικού φαινομένου	222
2. Η γραφειοκρατία ως μηχανισμός ταξικής κυριαρχίας	229
3. Η διαλεκτική ενότητα οργανωτικής μορφής και κοινωνικού ρόλου	239
III. Γραφειοκρατική τυποκρατία	243
1. Ο μύθος της 'ίσης' μεταχείρισης 'όλων'	243
2. 'Sine ira et studio': το 'πνεύμα' του γραφειοκρατικού κομφορμισμού	247
IV. Γραφειοκρατική ιεραρχία	249
V. Γραφειοκρατική γνώση	256

1. Η ιεράρχηση της γνώσης	256
2. Ο κατακερματισμός της γνώσης	261
3. Η εξέταση της γνώσης	263
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Η ΙΔΙΟΤΕΛΕΙΑ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ	269
I. Η αυτονόμηση της γραφειοκρατίας	269
II. Οι κοινωνικές ρίζες της γραφειοκρατικής ιδιοτέλειας	274
III. Δυσλειτουργίες και άτυπες πρακτικές: ο ‘θρίαμβος’ της γραφειοκρατικής ιδιοτέλειας	284
1. Οι ιδιοτελείς ‘στρατηγικές’ των γραφειοκρατών: τυπολατρία, ακαμψία και απραγμία	284
2. Η εσωστρέφεια και η μυστικοπάθεια της γραφειοκρατίας	289
3. Γραφειοκρατική ιεραρχία: το θερμοκήπιο του ‘χυδαίου υλισμού’ και της αυθαιρεσίας των γραφειοκρατών	294
4. Γραφειοκρατικός κατακερματισμός αρμοδιοτήτων και ευθυνών: η ‘οργανωμένη ανευθυνότητα’ των γραφειοκρατών	300
5. Ο παρασιτισμός της γραφειοκρατίας	303
ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ	
Η ΕΓΓΕΝΗΣ ΑΝΤΙΦΑΣΗ ΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ 307-390	
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	309
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Η ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ	317
I. Καρλ Μαρξ & Φρήντριχ Ένγκελς	324
II. Φρήντριχ Πόλλοκ	326
III. Κορνήλιος Καστοριάδης	329
IV. Νίκος Πουλαντζάς	332
V. Νίκος Ψυρούκης	334
VI. Άνταμ Μπιούικ και Τζων Κραμπ	337
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΩΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΗΣ	343
I. Η νέα μορφή καπιταλιστικής ιδιοκτησίας	343
II. Νέοι μηχανισμοί ιδιοποίησης της υπεραξίας	354
III. Νέες μορφές καπιταλιστικού κέρδους	367
IV. Η αντίθεση ιδιωτικού κεφαλαίου και κρατικής γραφειοκρατίας ..	374
1. Η ανταγωνιστική όψη της αντίθεσης	378
2. Η συμπληρωματική όψη της αντίθεσης	383
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	391
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ	405